

Scott Johnston în timpul atelierului din BABEL 2018

NE-AU VIZITAT

Scott JOHNSTON:

„Îmi place să văd teatru la Târgoviște”

Scott Johnston, regizor și profesor de actorie la Edinburgh College – Performing Arts Studio Scotland (PASS), este un asiduu călător prin lumea largă a teatrului. A realizat spectacole și a condus workshopuri peste tot în Marea Britanie, în Dublin și Waterford, dar și în SUA, Africa de Sud, Norvegia, Finlanda, Ungaria. Conform spuselor sale, își dorește mult să lucreze în Coreea de Sud. Legături durabile de prietenie a stabilit cu mulți oameni de teatru din țara noastră, căci de peste două decenii el revine periodic în România. Îl întâlnim în festivaluri și cine îl vede prima dată rămâne uimit de româna lui „stricată”, dar cursivă și rostită cu plăcere. Susține workshopuri cu studenți ori tineri actori și a semnat în calitate de regizor spectacole pe mai multe scene. O legătură specială are cu Teatrul „Tony Bulandra” din Târgoviște, astăzi fiind membru în board-ul Festivalului Internațional „Babel”. În acest context festivalier, mi-a vorbit despre parcursul său teatral românesc.

Mariana CIOLAN: *Aici, la „Babel”, sunteți unul dintre „veterani”. Cum a fost începutul?*

Scott JOHNSTON: Acum zece ani, când McRanin a lansat acest Festival, devenit astăzi o mare manifestare de artele spectacolului și unde vin acum artiști din toată lumea, am ajuns la Târgoviște cu studenții noștri și am creat un spectacol despre Scoția și România, un *work in progress*, partea scoțiană fiind, de altfel, foarte vizibilă la prima Paradă „Babel”, când cimpierii au făcut efectiv senzație în oraș. De atunci, an de an, e o plăcere pentru

mine să revin în Festivalul acesta, pentru că programul este foarte divers, cu spectacole de stradă, în sălile clasice și în spații neconvenționale. Or, un astfel de melanj, pe mine mă interesează. Știți că merg frecvent la manifestări similare în Sibiu, la Piatra Neamț, la Vâlcea, unde ne-am întâlnit de mai multe ori; dar atmosfera de aici este unică. Festivalul are un spirit al lui și asta i se datorează lui McRanin. O atmosferă și un spațiu specifice. El iubește teatrul frumos și iubește frumosul, așa că mediul în care te desfășori aici, pentru workshopuri sau spectacole, are o încărcătură emoțională deosebită. Clădirea Teatrului e minunată; balconul acesta, unde înregistrăm și noi interviul, așteptând o reprezentație, are darul să picure în sufletele oaspeților pace, seninătate... Un lucru pe care îl admir este faptul că, dincolo de spectacole, toată trupa Teatrului „Tony Bulandra” este implicată în derularea Festivalului, în acțiuni care țin de bunul lui mers, cot la cot cu corpul tehnic și administrativ. Nu e ușor să faci un festival: o știi prea bine. Eu merg la multe festivaluri prin lume, începând cu marele Festival de la Edinburgh, dar îmi place nespus să vin să văd teatru la Târgoviște.

M.C.: *Cum ați descoperit, de fapt, teatrul românesc?*

S.J.: În 1993, am fost invitat la Budapesta cu o piesă despre Scoția și relațiile ei cu Anglia. Acolo, l-am cunoscut pe Grigore Gonța. În mod ciudat, ceea ce ne-a făcut să ne apropiem mai mult a fost o traducătoare nu tocmai pricepută. Apoi am văzut spectacolul său *Farsa* și i-am cunoscut și pe ceilalți profesori de la ATF (cum se numea atunci): Paul Chiribuță, Sandu Lazăr și cred că mai era cineva... Mi-a plăcut piesa lui, iar lor le-a plăcut ce făcusem eu. Iar Grigore Gonța m-a invitat foarte direct, aproape imperativ: „Trebuie să vii în România!” Invitație reiterată printr-un telefon, în toamna aceluiași an: „Avem un festival și te chemăm aici.” De ce n-aș merge? – mi-am zis. Am vrut să știu mai multe și am apelat la fax, dar tot prin fax mi s-a răspuns: „Toate detaliile le veți primi la București!” Am sosit în România fără nicio idee nu doar despre acel festival, dar nici despre evoluția țării,

de care, firește, se vorbește în toată lumea, cu câțiva ani mai înainte. Am descoperit locuri care mi-au plăcut de la început, cu oameni foarte generoși, iar studenții de la ATF mi s-au părut incredibili. Tinerii pe care i-am cunoscut eu atunci sunt astăzi actori importanți: Mihai Călin, Ada Navrot, Tudor Chirilă și mulți alții. Le-am propus un workshop inspirat de Augusto Boal și cred că am fost cel dintâi în România care am atras atenția asupra metodei sale, bazate pe convingerea că teatrul e oglinda lumii, dar o oglindă care poate să schimbe lumea. Cu acea ocazie, am văzut teatru extraordinar: *Richard al III-lea* de Măniuțiu, *Pescărușul* Cătălinei Buzoianu, un spectacol cu *Electra* făcut de Colceag. Pentru mine a fost ca un vis. Nu mai văzusem teatru așa de puternic. Nu am înțeles un cuvânt din text, pentru că nu am avut o traducere, dar m-a impresionat profund. Anul următor am fost invitat de trei ori la Facultatea de Teatru din Târgu Mureș. Și, până acum, poate de o sută de ori, peste tot, în România... În glumă – dar e foarte serios –, zic adesea: Grigore este părintele meu din România! Un om atât de plin de energie, un om minunat...

M.C.: *Ați venit des, iar acum ați ajuns să înțelegeți bine româna și o vorbiți cu evidentă plăcere, și cu un accent incredibil de precis în frază și pe cuvânt. Talent lingvistic sau ce...?*

S.J.: Talent lingvistic a avut tata, care vorbește șapte limbi; eu am fost mult mai leneș, dar poate că am o ureche bună... Adevărul este că, ori de câte ori am lucrat cu actorii, nu doar pentru workshopuri, am învățat textul românesc pe de rost. Asta îmi este necesar pentru ritmul spectacolului. Și am făcut câteva spectacole aici: *Moștenirea* la Târgu Mureș, cu coregrafia Mălinei Andrei și scenografia lui Horațiu Mihaiu, și mai târziu, trei spectacole cu studenții, apoi, la Teatrul „Ariel” din Râmnicu Vâlcea – *Noi nu avem secrete* –, în care jucau (ce tineri erau!) Adriana Titieni și Liviu Cheloiu. Pe ultimul iată-l aici, la Teatrul „Tony Bulandra”, actor-pilon în trupă, responsabilul Departamentului artistic și selecționeer al „Babel fest”. La Galați am făcut *Minciună în cimitir*. Am mai lucrat la „Odeonul” bucureștean, în cadrul programului „Art-Odeon”, *Alienații*. Din 2007, am venit doar pentru workshopuri, în orașele amintite sau la Arcuș; unele, destinate profesorilor de la institutele de teatru și centrate pe teatrul făcut cu tineri.

M.C.: *Cum ați descrie pe scurt workshopul pe care l-ați făcut la „Babel 2018”, deschis pentru studenții din București, Cluj-Napoca, Seul, Edinburgh, numit „Devisind theatre” („Elaborând teatrul”)?*

S.J.: Există trei paliere pentru proiectul teatral, așa cum îl propun eu. Întâi mergem să privim oamenii, pur și simplu, într-o „călătorie” de trei ore. O începem din Parcul Chindia și o sfârșim la Teatrul „Tony Bulandra”. Spectacolul se face cu ce întâlnim aici. Începem fără cuvinte și apoi dezvoltăm exerciții menite să descopere și să canalizeze emoțiile tuturor. Niciodată nu vin cu gânduri dinainte stabilite despre conținutul de idei sau despre aspectul formal al spectacolului. „Nu îmi spune, arată-mi!” este o deviză pe care mi-am asumat-o pe deplin, pentru întregul proces de lucru. Structura teatrală rezultată va exprima concepția grupului, putând să fie muzicală, bazată exclusiv pe fizicalitate sau pe text. Altfel spus, plecăm de la nimic și încercăm să facem teatru. Întotdeauna, acest tip de experiment este foarte important și pentru mine, când lucrez cu actori români. Am observat că ei (și, în general, oamenii din România) sunt mult mai expansivi decât suntem noi, în Vest; și asta, într-un fel, mă stimulează creator.

M.C.: *Să fie un alt fel de a spune că revenirea în mediul teatral românesc rămâne între proiectele dumneavoastră pe mai departe?*

S.J.: Mi-aș fi dorit să mai lucrez la București, dar eu nu am niciodată mai mult de patru săptămâni la dispoziție, pentru repetiții, iar actorii teatrelor de acolo se împart între multe proiecte și ar fi mai greu să coordonăm toate programele. Dar, probabil că în 2020 voi face o piesă la Naționalul din Târgu Mureș; am vorbit deja, în principiu, cu Nicu Mihoc, directorul Teatrului.

M.C.: *Așadar, pe curând. Vă așteptăm.*